

Ju2020/00608/L7

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
Enheten för Migrationsrätt
103 33 Stockholm

Chalmers yttrande om promemorian ”Kompletterande bestämmelser till utträdesavtalet mellan Förenade kungariket och EU i fråga om medborgarnas rättigheter (Ds 2020:5)”

Sammanfattning

Chalmers ser positivt på förslagen i promemorian. De frågeställningar vi lyfter rör främst det praktiska genomförandet och de förtydliganden som därmed behövs. Viktigt är att felöversättningen till svenska av ”directly related” i utträdesavtalets artikel 10 e ii ses över. Det behöver vara tydligt vilka familjemedlemmar som kan få uppehållsstatus trots att de inte befinner sig i Sverige vid övergångsperiodens utgång. Vad gäller sambor till berörda brittiska medborgare behövs tydlighet kring vilka underlag som godkänns för att styrka ett samboförhållande. Vad gäller tidsaspekten för en ansökan om uppehållsstatus vore det önskvärt med riktlinjer för vad begreppet rimlig ytterligare tid kan inbegripa i en svensk kontext. Vi ser även ett behov av riktade informationsinsatser för målgruppen studenter vad gäller ansökningsförfarandet. En fundering är om intygen för inlämnad ansökan förväntas regleras i Kommissionens genomförandebeslut, så de kan användas vid resor utanför Sverige i väntan på beslut om uppehållsstatus. Vad gäller uppehållsrätten finns behov av klargöranden för vad som gäller efter avslutade studier, vid föräldraledighet och för de medarbetare som inte har en anställning i Sverige. Vad gäller ansökan om svenskt medborgarskap behöver det framgå om ett kort om uppehållsstatus som har märkningen ”permanent uppehållstillstånd” kan användas som underlag för hemvisttiden i ansökan. Vi kan också konstatera att Chalmers verksamhet kommer påverkas negativt om väntetiderna ökar på beslut, biometri och utfärdande av kort som visar på uppehållsstatus eller uppehållstillstånd. En övrig fråga är definitionen av en heltäckande sjukförsäkring och hur detta krav ska uppfyllas av de som söker uppehållsstatus. Vidare ställer vi oss frågor om hur detta påverkar den underrättelse av nyanställda vi som arbetsgivare utför till Skatteverket samt hur de här föreslagna ändringarna samspekar med förordningen om anmälnings- och studieavgifter.

Vi ser positivt på de föreslagna kompletterande bestämmelserna som syftar till att underlätta för brittiska medborgare och deras familjemedlemmar som vid övergångsperiodens utgång och därefter uppehåller sig i Sverige. Nedan ges våra synpunkter och funderingar presenterade under respektive avsnitt.

4.1 Det behövs kompletterande bestämmelser

Betydelsen av att utträdesavtalet ska tillämpas direkt

Definitionen av familjemedlemmar

Det är positivt att begreppet familjemedlem tolkas bredare än i rörlighetsdirektivet. Det är viktigt för Chalmers att familjemedlemmar till studenter och sambor till brittiska medborgare omfattas av möjligheten att söka uppehållsstatus. Vid ansökan om uppehållsstatus för familjemedlemmar som är sambo med en brittisk medborgare är det viktigt att informationen är tydlig kring vilka underlag som godkänns för att styrka ett samboförhållande. Vilka familjemedlemmar som inkluderas i utträdesavtalet enligt artikel 10 e ii behöver förtydligas. I nuläget kan den felöversättning av ”directly related” (släkt i rakt upp- eller nedstigande led) som påpekas i propositionen tolkas som att exempelvis

make/maka och sambo (till en berörd brittisk medborgare) som uppehöll sig utanför Sverige vid övergångsperiodens slut inte kan söka och beviljas uppehållsstatus.

4.3 En ny uppehållsstatus

Brittiska medborgare i Sverige och deras familjemedlemmar ska ansöka om en ny uppehållsstatus enligt artikel 18.1

När en ansökan ska vara gjord

Det föreslås att Sverige ska välja ett konstitutivt förfarande för utfärdande av uppehållshandlingar. Detta innebär att individen själv ska söka om uppehållsstatus tio månader efter ikraftträdandet av bestämmelserna. Myndigheterna ges i utträdesavtalet även möjlighet att tillåta ansökan inom en rimlig ytterligare tid, en formulering vi gärna ser omsatt till riktlinjer för svenska myndigheter.

Information till studenter

Vi ser behov av speciella informationsinsatser för målgruppen studenter vad gäller ansökan om uppehållsstatus.

Den som har beviljats uppehållsstatus enligt artikel 18.1 har uppehållsrätt i Sverige, om villkoren för det är uppfyllda

Vad gäller uppehållsrätten för de berörda brittiska medborgarna och deras familjemedlemmar uppstår några frågor:

Upphållsrätt efter studierna

Vi kan inte ur resonemanget i promemorian utläsa hur studenter från Förenade kungariket ges möjlighet att stanna för att söka arbete efter avslutade studier. Detta är något som tredjelandssmedborgare ges möjlighet till idag och det vore bra om det tydligt framgår vad som gäller för de berörda brittiska medborgarna och deras familjemedlemmar. En fråga är om den som studerat, likt ofrivilligt arbetslösa, under en viss tid kan anses behålla sin uppehållsrätt i Sverige.

Upphållsrätt vid föräldraledighet

Det är inte helt tydligt om uppehållsrätten bibehålls vid föräldraledighet och det vore önskvärt med ett förtydligande kring hur detta bedöms.

Upphållsrätt för medarbetare som inte är anställda

På Chalmers kan det förekomma personer med extern finansiering för arbetet de utför som medarbetare på Chalmers. Det kan exempelvis röra sig om gästforskare som därmed inte är anställda i Sverige. Vi ser gärna ett förtydligande om dessa medarbetares uppehållsrätt. Om de kan antas ha uppehållsrätt genom att visa på tillräckliga medel, så bedöms tillgången till medel i varje enskilt fall av Skatteverket. Ett beslutat minimibelopp för levnadsomkostnader, så som exempelvis finns för personer med uppehållstillstånd för forskning, skulle göra bedömning av tillräckliga medel smidigare och mer transparent.

4.4 Ansökan om uppehållsstatus

När ansökan om uppehållsstatus har gjorts ska Migrationsverket omedelbart utfärda ett intyg om inlämnad ansökan. Frågan är om intyget kommer vara utformat så att det går att resa in och ut ur EU och Schengenområdet med detta som stöd. Det vill säga att individen kan bevisa att hen ansökt om uppehållsstatus och i väntan på att ett beslut omfattas av rättigheterna i utträdesavtalet. En fråga är om utformningen av intygen för inlämnad ansökan förväntas regleras i Kommissionens genomförandebeslut.

4.10 Svenskt medborgarskap

Vi ser gärna ett tydliggörande ifall kortet för uppehållsstatus med märkningen ”permanent uppehållsrätt” är tänkt att kunna ersätta ett intyg om permanent uppehållsrätt (som kan användas av EU/EES-medborgare) för att styrka hemvisttiden vid ansökan om svenskt medborgarskap.

6. Kostnader och konsekvenser

Chalmers verksamhet kommer påverkas negativt om väntetiderna ökar på beslut samt på tid för biometri och utfärdande av kort som visar på uppehållsstatus eller uppehållstillstånd. Det kommer påverka studenter och medarbetare som inte är viseringsfria när de ska påbörja studier/arbete på Chalmers. Om handläggningstiderna för förlängningsärenden ökar kommer det även påverka våra härvarande studenter och anställda med medborgarskap i tredjeland eftersom de får svårt att företa resor utanför Sverige.

5. Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Övriga konsekvenser

Kravet på en heltäckande sjukförsäkring

Vad en heltäckande sjukförsäkring innebär och hur kravet uppfylls för dem som söker uppehållsstatus behöver konkretiseras. Det är idag svårt för oss som lärosäte/arbetsgivare att få en entydig definition av vad en heltäckande försäkring ska omfatta. Erfarenheten när det kommer till EU/EES-medborgare är att försäkringen ska vara utan beloppsbegränsning. Denna typ av försäkring är mycket svår och ofta dyr att köpa privat. Det behöver därför bli tydligt hur kravet på en heltäckande sjukförsäkring kan uppfyllas, exempelvis om en person som redan är folkbokförd i Sverige anses uppfylla kravet. Det behöver också förtydligas om/när en brittisk medborgare kan använda sin brittiska socialförsäkring för att visa på ett heltäckande sjukförsäkringsskydd vid ansökan om uppehållsstatus. Till exempel skulle tidpunkten då ansökan lämnas in/beslutas om (före eller efter det att övergångsperioden löpt ut) kunna påverka.

Underrättelse till Skatteverket

Som arbetsgivare rapporterar vi månatligen in underrättelse om anställning av tredjelandsmedborgare till Skatteverket. Det vore bra att veta om de personer som omfattas av utträdesavtalet och har uppehållsstatus räknas in i denna kategori eller är undantagna från kravet på underrättelse.

Studieavgifter

För oss som lärosäte är det viktigt att de här föreslagna kompletterande bestämmelser stäms av mot förordningen gällande anmälnings- och studieavgifter.

Chalmers yttrande har tillstyrkts av Chalmers ledningsgrupp den 30 mars 2020.

Klas Andersson
Internationell HR samordnare - International Staff Mobility Office
Metod- och utvecklingsupport
HR-avdelningen
Chalmers tekniska högskola